

Voorbeeld casus mondeling college-examen

Examenvak en niveau	maatschappijwetenschappen vwo
Naam kandidaat	
Examenummer	
Examencommissie	
Datum	
Vorbereidingstijd	20 minuten
Titel voorbereidingsopdracht	Gelijkheid, ongelijkheid

Instructie

Bestudeer bijgevoegde voorbereidingsopdracht. Uw mondeling examen begint straks met een gesprek over deze casus.

Ter voorbereiding op uw examen kunt u:

- de inhoud van de casus kort samenvatten;
- nagaan bij welke onderwerpen, die u voor dit vak heeft bestudeerd, de casus aansluit;
- de vakspecifieke begrippen die u tegenkomt omcirkelen en zorgen dat u de betekenis van deze begrippen kunt geven;
- als er vragen onder de casus staan, deze voor uzelf beantwoorden.

Hulpmiddelen

Bij deze voorbereidingsopdracht mag u gebruik maken van:

- een woordenboek

Het is toegestaan op de voorbereidingsopdracht aantekeningen te maken.

Aan het eind van de voorbereidingstijd haalt een van de examinatoren u op.

Gelijkheid.

Ongelijkheid is op vele manieren te meten.

Uit: The Economics – London (360 magazine – november 2012)

Om van 'gelijkheid' of 'ongelijkheid' te kunnen spreken zonder dat het loze termen worden, is het nodig om de feiten helder te krijgen. Sinds de Italiaan Corrado Gini een coëfficiënt ontwikkelde die het mogelijk maakte landen te vergelijken, is zijn methode geperfectioneerd.

Economische ongelijkheid kan op twee manieren worden gemeten door te kijken naar de verdeling van rijkdom, inkomen of consumptie, of door te kijken naar de ongelijkheid tussen rassen, seksen, regio's of individuen. Het daaruit voortvloeiende beeld kan heel verschillend zijn. In Amerika zijn de inkomensverschillen tussen blanken en zwarten, en tussen mannen en vrouwen, de afgelopen dertig jaar bijvoorbeeld kleiner geworden, ook al zijn de verschillen op individueel niveau toegenomen.

De rijken doen zelden mee aan enquêtes.

De ongelijkheid op het gebied van de consumptie is altijd kleiner dan op het gebied van het inkomen, omdat mensen sparen of lenen, waardoor de verschillen genivelleerd worden. De verdeling van rijkdom is doorgaans minder evenwichtig dan die van de inkomens. En tenslotte: de verschillen tussen de inkomens *voor* belastingen zijn groter dan die tussen de besteedbare inkomens *na* belastingen en overdrachtsbetalingen door de overheid. De voornaamste maatstaven voor economische ongelijkheid zijn de Gini-coëfficiënten voor het besteedbaar inkomen en de consumptie. Die worden bepaald op basis van enquêtes, die tegenwoordig in bijna alle landen gehouden worden. In de rijkere wereld en in Latijns-Amerika zijn de officiële Gini-coëfficiënten gewoonlijk gebaseerd op inkomen. In Azië en Afrika zijn op de consumptie gebaseerde cijfers gebruikelijker.

Lastig

Vergelijkingen tussen landen kunnen lastig zijn. Er wordt bijvoorbeeld vaak gezegd dat de ongelijkheid in India lager is dan in China. Maar de Gini-coëfficiënt van China meet de inkomensongelijkheid, terwijl de onofficiële Gini-coëfficiënt van India de consumptie weergeeft. De Wereldbank heeft een Gini-coëfficiënt voor de inkomensongelijkheid voor India berekend die met 0,54 veel hoger is dan die van China en dichtbij die van Brazilië ligt.

Een ander probleem is dat er diverse internationale databases zijn, die allemaal iets van elkaar verschillen. Ook zijn huishouden enquêtes niet zo goed in het vastleggen van ongelijkheid aan de top, omdat het nagenoeg onmogelijk is de ultrarijken zo ver te krijgen dat ze hieraan meedoen. De beste informatie over de hoogste inkomens komt van belastingaangiften. Een aantal economen heeft nu een grote database aangelegd van topinkomens, die 26 landen omvat. Hun statistieken gaan veel verder terug dan de huishouden enquêtes (in het geval van Amerika tot 1913).

Gini-coëfficiënten en het aandeel van het nationale inkomen dat naar de topinkomens gaat kunnen een heel verschillend beeld geven. De Argentijnse Gini-coëfficiënt is de

afgelopen tien jaar bijvoorbeeld scherp gedaald, terwijl het aandeel van het nationale inkomen dat naar de bovenste een procent gaat is gestegen.

De Gini-coëfficiënt van Duitsland is sinds begin jaren tachtig met 32 procent gestegen, maar het aandeel van het nationale inkomen dat naar de top gaat is nauwelijks veranderd. Een van de redenen is dat de statistieken over verschillende mensen gaan; een andere is van rekenkundige aard. De Gini-coëfficiënt vlakt alle afwijkingen af, zodat hij een beter totaalbeeld geeft, maar hij vertelt je niet waar de verschillen toenemen.